

Pierādījumu iegūšana - Portugāle

SATURS

- 1 Pierādīšanas pienākums
 - 1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?
 - 1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?
 - 1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?
- 2 Pierādījumu iegūšana
 - 2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?
 - 2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?
 - 2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?
 - 2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?
 - 2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma /viedokļa iesniegšanu?
 - 2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?
 - 2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?
 - 2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?
 - 2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?
 - 2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?
 - 2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?
 - 2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklusot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklusot videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?
- 3 Pierādījuma izvērtēšana
 - 3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?
 - 3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Noteikums attiecībā uz pierādīšanas pienākumu ir šāds: personai, kurai ir šāds pienākums, ir jāpierāda faktu patiesums, lai varētu novērtēt tiesā izklāstīto argumentu spēkā esamību.

Attiecībā uz pierādīšanas pienākuma sadalījumu, t. i., to, kurai pusei jāuzņemas pierādīšanas pienākums, pamatnoteikums ir ietverts Civilt kodeksa 342. pantā. Saskaņā ar minēto pantu personai, kura vēlas izmantot tiesības, ir jāpierāda fakti šo tiesību

pamatā, savukārt pusei, pret kuru ir vēsta prasība, ir jāpierāda fakti, kas kavē, pārveido vai izbeidz šādas tiesības. Kavējoši fakti ir fakti, kas kavē tiesību efektīvu rašanos. Pārveidojoši fakti ir fakti, kas maina noteikto tiesību apjomu. Izbeidzoši fakti ir fakti, kas pēc tam, kad tiesības ir noteiktas kā spēkā esošas, izraisa to izbeigšanu. Šaubu gadījumā fakti jāuzskata par konstitutīviem.

Tiesvedībā par fakta negatīvu konstatāciju, kad viena puse neprasa spriedumu pret otru pusi, bet vēlas vienīgi, lai tiesa noteiktu tiesību vai fakta neesamību, atbildētāja (puses, pret kuru celta prasība) pienākums ir pierādīt elementus pieprasīto tiesību pamatā.

Lietās, kurās tiesvedība jāsāk noteiktā termiņā pēc dienas, kad prasītājs (puse, kas ceļ prasību) ir uzzinājis konkrētu faktu, atbildētājam ir jāpierāda, ka termiņš jau ir beidzies, ja vien nepastāv cits tiesību aktā īpaši noteikts risinājums.

Ja uz tiesībām, kuras pieprasa prasītājs, attiecas atliekošs nosacījums (nezināms notikums nākotnē, no kura iestāšanās ir atkarīga pušu tiesiskā darījuma seku iestāšanās), vai ja tām ir piemērojams sākotnējais termiņš (noteikts brīdis, pēc kura tiesības var rasties), prasītājam ir jāpierāda, ka minētais nosacījums ir izpildīts vai ka sākotnējais termiņš ir iestājies. Ja uz tiesībām attiecas izbeigšanas nosacījums (nezināms notikums nākotnē, no kura iestāšanās ir atkarīga pušu tiesiskā darījuma seku izbeigšanās) vai ja tām ir piemērojams galīgais termiņš (noteikts brīdis, pēc kura tiesības beidzas), atbildētājam ir jāpierāda, ka minētais nosacījums ir izpildīts vai ka galīgais termiņš ir iestājies.

Iepriekš izklāstītie noteikumi nav spēkā, ja pastāv legālā prezumpcija (sekas vai secinājums, ko tiesa izsecina no kāda zināma fakta nolūkā konstatēt kādu nezināmu faktu), izņēmums vai atbrīvojums no pierādīšanas pienākuma vai attiecīga spēkā esoša vienošanās, kā arī kopumā tiesību aktos noteiktos gadījumos. Pierādīšanas pienākums nav spēkā arī tad, ja pretējā puse ir apzināti liegusi otrai pusei iespēju iesniegt pierādījumus, kuri tai būtu bijuši jāsniedz.

Vienošanās par pierādīšanas pienākuma atcelšanu nav spēkā, ja tā attiecas uz neatņemamām tiesībām (tiesībām, no kurām puse nevar atteikties, tikai paziņojot, ka tā vēlas to darīt) vai ja tiesību īstenošana saskaņā ar vienošanos varētu būt pārmērīgi sarežģīta vienai no pusēm. Tāpat nav spēkā arī vienošanās, kas izslēdz jebkādu tiesisku pierādīšanas līdzekli vai atļauj tādu pierādīšanas līdzekli, kāds nav paredzēts likumā. Ja lēmumi, kas izriet no tiesību aktiem attiecībā uz pierādījumiem, ir pieņemti, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, šādas vienošanās nav spēkā nekādos apstākļos.

Kad puse, kurai ir pienākums pierādīt konkrētu faktu, ir iesniegusi pierādījumu, pretējā puse var iesniegt pierādījumus par pretējo nolūkā izraisīt šaubas. Ja šaubas ir pietiekamas, lēmumam jābūt nelabvēlīgam tai pusei, kurai bija pienākums attiecīgo faktu pierādīt.

Pilnībā tiesiskus pierādījumus var atspēkot tikai ar pierādījumiem, ka fakts, kas bija ar tiem jāpierāda, nav patiess, neskarot citus, ar likumu īpaši noteiktus ierobežojumus.

Ikvienam, kurš pieprasa paražu, vietējo vai ārvalstu tiesību piemērošanu, ir pienākums pierādīt to esamību un saturu, savukārt tiesai jācenšas *ex officio* iegūt attiecīgo informāciju. Tiesai ir arī pienākums iegūt *ex officio* informāciju ikreiz, kad tai jāpieņem lēmums, pamatojoties uz paražu, vietējām vai ārvalstu tiesībām, un ja neviena no pusēm nav prasījusi to piemērošanu vai ja pretējā puse ir atzinusi to esamību un saturu vai nav iesniegusi iebildumus. Ja tiesa nevar noteikt piemērojamo tiesību saturu, tā izmanto Portugāles vispārējo tiesību normas.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Jā, šādi noteikumi pastāv.

Nav nepieciešams pierādīt vispārzināmus jeb plašai sabiedrībai zināmus faktus.

Pierādījumi nav vajadzīgi arī par faktiem, kurus tiesa uzzinājusi, pildot savas funkcijas. Kad tiesa atsaucas uz šādiem faktiem, lietai ir jāpievieno šo faktu dokumentāri pierādījumi.

Tāpat pusei, kurai par labu pastāv legālā prezumpcija (definēta iepriekš), nav jāpierāda prezumētais fakts.

Legālās prezumpcijas var atspēkot, iesniedzot pierādījumus par pretējo, izņemot gadījumus, kad likums to nepieļauj.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Tiesa brīvi novērtē pierādījumus, un tiesnesis pieņem lēmumu, pamatojoties uz savu piesardzīgu pārliecību par katru faktu.

Brīvajā pierādījumu novērtējumā neiekļauj faktus, kuru pierādīšanai likums paredz īpašas formalitātes, vai faktus, kurus var pierādīt tikai ar dokumentiem vai kuri ir pilnībā pierādīti vai nu ar dokumentiem, vai ar pušu vienošanos vai atzīšanos.

Tiesai ir jāizvērtē visi pierādījumi neatkarīgi no tā, vai tos sniedz puse, kurai tie ir jāsniedz, neskarot noteikumus, kas atzīst fakta pierādījumus par nebūtiskiem, ja tos neiesniedz konkrēta ieinteresētā puse.

Jebkādas šaubas par fakta esamību vai pierādīšanas pienākumu tulko, vēršoties pret pusi, kura gūst labumu no fakta.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Likums ļauj tiesnesim pēc savas iniciatīvas pieprasīt pierādījumu iegūšanu.

Tiesneša pienākums ir veikt vai pieprasīt, tostarp *ex officio*, visas darbības, kas nepieciešamas, lai noskaidrotu patiesību un strīda patieso būtību attiecībā uz faktiem, kuriem būtu jābūt zināmiem.

Jebkurā tiesvedības brīdī tiesnesis var aicināt puses ierasties personīgi, lai sniegtu liecības par faktiem, kas ir būtiski attiecīgā lēmuma pieņemšanai.

Tiesai ir pienākums pēc savas iniciatīvas vai pēc kādas puses lūguma pieprasīt informāciju, tehniskus atzinumus, plānus, fotogrāfijas, rasējumus, priekšmetus vai arī citus dokumentus, kas nepieciešami patiesības noskaidrošanai. Šādus pieprasījumus var iesniegt oficiālām struktūrām, strīdā iesaistītajām pusēm vai trešām personām.

Kad vien tiesa uzskata par nepieciešamu, tā pēc savas iniciatīvas vai pēc kādas puses lūguma var veikt izmeklēšanu attiecībā uz lietām vai personām. Izmeklēšana jāveic tā, lai aizsargātu privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un cilvēka cieņu, un tai jābūt vērstai uz jebkura tāda fakta noskaidrošanu, kas ir būtisks attiecīgā lēmuma pieņemšanai. Ja tiesa uzskata par nepieciešamu, tā var veikt apmeklējumu uz vietas vai likt rekonstruēt notikumus.

Ja lietas izskatīšanas laikā tiesā ir iemesls pieņemt, ka kādai personai, kura nav uzaicināta par liecinieku, ir zināmi svarīgi fakti, lai lietā pieņemtu pareizu lēmumu, tiesnesim vajadzētu izdot rīkojumu par šādas personas uzaicināšanu liecināt tiesā.

Tiesnesis *ex officio* var uzdot ekspertiem sniegt liecības.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Pierādījumus parasti sniedz kopā ar prasību. Pieteikuma beigās prasītājam ir jāiekļauj liecinieku saraksts un jāpieprasa cita veida pierādījumi; ja atbildētājs to apstrīd, tam jāiesniedz liecinieku saraksts kopā ar savu atbildi un jāpieprasa cita veida pierādījumi. Prasītājam ir atļauts mainīt viņa sākotnējo pieteikumu par pierādījumu iegūšanu, un viņš attiecīgā gadījumā to var darīt savā atbildē vai 10 dienās no dienas, kad viņš tika informēts par apstrīdēšanu. Ja atbildētājs iesniedz pretprasību un prasītājs atbild, atbildētājam ir atļauts mainīt viņa sākotnējo pieteikumu par pierādījumu iegūšanu 10 dienās no dienas, kad viņš tika informēts par atbildi.

Parasti pierādījumu uzklaušana notiek noslēguma tiesas sēdē. Izņēmuma gadījumā pierādījumus var iesniegt agrāk. Pierādījumi var būt personu sniegtas liecības, ekspertu sniegti pierādījumi vai pierādījumi, kas iegūti tiesas izmeklēšanas laikā. Lai šādus pierādījumus iesniegtu agrāk, jābūt pamatotām bažām, ka lietas faktiskās izskatīšanas laikā varētu būt neiespējami vai ļoti grūti iegūt konkrētu personu liecības vai pārbaudīt konkrētus faktus, veicot ekspertīzi vai pārbaudi.

Kad pieteikumi par pierādījumu iegūšanu ir pieņemti sākotnējā tiesas sēdē (kurā tos var grozīt) un ja tas neskar citu kompetentas tiesas rīkojumu, pēc likumīgo pārstāvju uzklaušanas sasauc noslēguma tiesas sēdi.

Arī liecinieku sarakstu var pievienot vai grozīt ne vēlāk kā 20 dienas pirms noslēguma tiesas sēdes dienas, un otra puse tiek informēta, ka tā, ja vēlas, var izmantot šādu iespēju piecu dienu laikā.

Izņemot gadījumus, kad apstākļi pamato to, ka tiesnesis maina lietas izskatīšanas kārtību, noslēguma tiesas sēdē sākas pierādījumu uzklaušana, pusēm iesniedzot savus nostājas izklāstus.

Tad, ja pierādījumi ietver filmu vai skaņu ierakstus, tie tiek parādīti/atskaņoti.

Pēc tam mutiskus skaidrojumus var sniegt eksperti, kuri ir uzaicināti ierasties tiesā pēc jebkuras puses vai tiesas lūguma, un tad notiek liecinieku iztaujāšana.

Kad pierādījumi ir iegūti, notiek apspriedes par lietas faktiem. Minētajās apspriedēs advokāti izklāsta *de facto* un *de jure* secinājumus, pie kuriem viņi nonākuši, pamatojoties uz iesniegtajiem pierādījumiem, un katrs advokāts var vienu reizi sniegt atbildi.

Kad noslēguma tiesas sēde ir beigusies, lietu nodod tiesnesim, kurš taista spriedumu 30 dienās. Ja tiesa uzskata, ka tai nav pietiekami daudz informācijas, tā var atgriezties tiesas zālē, lai pēc sava ieskata uzklautu personas un dotu rīkojumu par nepieciešamajām darbībām, kas jāveic, lai noskaidrotu šaubīgo jautājumu.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Pieteikumu par pierādījumu iegūšanu var noraidīt, ja tas ir iesniegts ārpus termiņa, kas šim nolūkam ir paredzēts tiesību aktos.

Pat savlaicīgi iesniegtu pieteikumu par pierādījumu iegūšanu var noraidīt pilnībā vai daļēji šādos gadījumos: pārsniegts liecinieku skaits attiecībā uz konkrētu procedūras veidu (ir jānoraida liecinieki, kas pārsniedz noteikto skaitu); tiesnesis uzskata, ka pieteikums par pierādījumu iegūšanu ir neatbilstošs vai novēlots; kā liecinieks ir norādīta persona, kas varētu liecināt kā tiesvedības puse; tiek prasīti nostājas izklāsti par negodīgām vai kriminālām darbībām no personas, kura apsūdzēta par minētajām darbībām; vai arī pusei tiek prasīts liecināt par faktiem, kas nav saistīti ar atzīšanos. Citi pierādījumi, kas nav pieņemami, ir pierādījumi saistībā ar valsts vai dienesta noslēpuma izpaušanu vai ierēdņu profesionālās konfidencialitātes ievērošanu, taču šo nosacījumu var atcelt, ievērojot tiesību aktu noteikumus.

Noslēguma tiesas sēdes laikā un pēc tam, kad liecinieks ir nodevis zvērestu, tiesnesis veic pagaidu pārbaudi, lai identificētu liecinieku un noskaidrotu, vai viņš ir radnieks, draugs vai ienaidnieks kādai no pusēm, vai liecinieks ir jebkādā veidā atkarīgs no minētajām pusēm un vai viņš ir jebkādā veidā tieši vai netieši ieinteresēts lietas iznākumā. Ja atbildes liecina, ka tās sniegunt persona nevar būt par liecinieku vai ka tā nav persona, kas iepriekš izvirzīta, tiesnesis neļauj šādai personai liecināt. Liecināt var tikai personas, kurām nav psihisku traucējumu un kuras ir fiziski un garīgi spējīgas liecināt par pierādāmajiem faktiem, un tiesneša pienākums ir novērtēt par lieciniekiem izvirzīto personu dabisko uzvedību, lai izvērtētu šādu personu sniegto liecību pieņemamību un ticamību.

Sniegtās liecības nepieņem, ja saskaņā ar likumu vai pušu vienošanos sniegtajai liecībai jābūt rakstiskai vai jābūt apliecinātai rakstiski. Liecības nepieņem arī tad, ja attiecīgais notikums ir pilnībā pierādīts ar dokumentiem vai citiem līdzekļiem, kam ir pilns pierādījuma spēks. Liecības nav pieņemamas, ja to pamatā ir jebkāda vienošanās, kas ir pretrunā tādai autentiskai vai privātu dokumentu saturam, kuriem ir pilns pierādījuma spēks, vai papildina šādu dokumentu saturu, neatkarīgi no tā, vai šāda vienošanās panākta pirms dokumenta izstrādes, tā izstrādes laikā vai pēc tā izstrādes.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Ir šādi pierādīšanas līdzekļi:

- a) dokumenti;
- b) atzīšanās;
- c) lietas pušu nostājas izklāsti;
- d) ekspertu ziņojumi;
- e) tiesas veiktās pārbaudes;
- f) liecinieku liecības;
- g) priekšmetu uzrādīšana;
- h) prezumpcijas.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Attiecībā uz pierādīšanas līdzekļu efektivitāti nepastāv atšķirība starp mutiskiem un rakstiskiem pierādījumiem.

Tiesai saistoši ir tikai tie pierādījumi, kam ir iepriekšnoteikts pierādījuma spēks, ievērojot noteiktos nosacījumus un ierobežojumus; šie pierādījumi ir šādi: autentiski vai privāti dokumenti, kuru autentiskums ir noteikts ar atzītiem līdzekļiem (sal. ar Civilt kodeksa 362.–387. pantu), atzīšanās (sal. ar Civilt kodeksa 352.–360. pantu) un legālās prezumpcijas (Civilt kodeksa 349. un 350. pants).

Pārējo pierādījumu novērtēšanu veic saskaņā ar pierādījumu brīvas novērtēšanas principu, nepiemērojot citus noteikumus, izņemot noteikumus par pieredzi, t. i., vispārējos un abstraktos spriedumus par cēloņsakarībām. Pierādījumus izvērtē, ņemot vērā minētos noteikumus un saskaņā ar pārliecību, kas tiesnesim radusies par attiecīgajiem faktiem.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Likums neparedz dažādiem pierādīšanas līdzekļiem atšķirīgas pierādījuma spēka pakāpes.

Pierādījumu brīvu novērtēšanu neveic un dažiem pierādīšanas līdzekļiem ir prioritāte attiecībā pret citiem, ja likums nosaka īpašu svarīguma pakāpi konkrētam pierādīšanas līdzeklim vai ja tas paredz īpašas formalitātes, kas jāizpilda, lai pierādītu tiesisku faktu. Negatīvu tiesisku pierādījumu gadījumos likums aizliedz tiesnesim izmantot lēmuma pieņemšanā konkrētus liecību veidus.

Attiecībā uz pierādījumu iegūšanu, apkopojot liecinieku liecības, uzklaudot ekspertu mutiskus ziņojumus (parasti ekspertus uzklausa tikai noslēguma tiesas sēdē, ja ir nepieciešams sniegt mutiskus paskaidrojumus, jo ekspertu izmeklēšanas rezultātus

izklāsta rakstiskos ziņojumos), veicot tiesas pārbaudes, izmantojot izmeklēšanas atskaites un dokumentus, kas likumā noteikti kā tādi, kam nav īpašas nozīmes; tiesa brīvi novērtē visus šādus pierādījumus.

Tiesnesis brīvi spriež par to, cik svarīgs pierādījums ir liecinieka liecība. Tomēr liecinieka liecību nevar izmantot, lai aizstātu tiesību aktos paredzētu dokumentu vai lai iebilstu pret konkrētiem dokumentiem vai papildinātu to saturu.

Ekspertu atbildēs iekļauto pierādījumu spēku brīvi izvērtē tiesa, un tas pats attiecas uz tiesas izmeklēšanas rezultātiem.

Uzskata, ka autentiski dokumenti (t. i., dokumenti, ko rakstiski sagatavojusi kompetentā publiskā iestāde vai ierēdnis atbilstoši savām pilnvarām) pilnībā pierāda faktus, uz kuriem tie attiecas kā šādu institūciju sagatavoti dokumenti, kā arī tajos apliecinātos faktus, pamatojoties uz dokumentāras vienības izpratni (proti, šādi dokumenti parāda, ka pierādījums ir pierādīts un ka to var atspēkot tikai, pierādot pretējo). Privātus dokumentus šādos gadījumos: puse, pret kuru dokuments ir iesniegts, ir atzinusi vai nav apstrīdējusi dokumentos iekļautos parakstus vai rokrakstu vai tikai parakstu; vai puse, neraugoties uz to, ka paraksts vai rokraksts ir atzīts par tās parakstu vai rokrakstu, paziņo, ka tā nezina, vai minētie dokumenti ir viņas dokumenti; vai ja šādus dokumentus uzskata par juridiski un tiesiski autentiskiem, kā arī privātus dokumentus, kuru autentiskumu apliecinājis notārs, var izmantot kā pierādījumus tādiem paziņojumiem, kurus piedēvē to rakstītājam; taču tas neizslēdz iespēju, ka šādi dokumenti tiek apstrīdēti vai tiek iesniegti pierādījumi par to viltošanu. Paziņojumā iekļautos faktus uzskata par pierādītiem tiktāl, ciktāl tie ir pretēji paziņojumu sniegtās puses interesēm. Tomēr paziņojums ir jāvērtē kopumā. Privātiem dokumentiem, kuru autentiskums ir apliecināts saskaņā ar notāru darbību reglamentējošiem tiesību aktiem, ir tāds pats pierādījuma spēks kā autentiskiem dokumentiem, tomēr šādi dokumenti neaizstāj autentiskus dokumentus, ja tiesību akti pieprasa, ka šādi dokumenti nepieciešami, lai konkrēto darbību atzītu par likumīgu.

Ja tiesā ir sniegta rakstiska atzīšanās, tai ir pilns pierādījuma spēks pret personu, kura sniegusi atzīšanos. Atzīšanos, kas tiek sniegta ārpus tiesas autentiska vai privāta dokumenta veidā, uzskata par pierādītu saskaņā ar nosacījumiem, kas attiecas uz šādiem dokumentiem, un, ja atzīšanās ir sniegta otrai pusei vai tās pārstāvim, tai ir pilns pierādījuma spēks.

Atzīšanos, kas tiek sniegta ārpus tiesas un nav noformēta kā dokuments, nevar pierādīt, izmantojot lieciniekus gadījumos, kad liecības sniegšana nav atļauta; ja liecības sniegšana ir atļauta, tiesa brīvi izvērtē tās pierādījuma spēku.

Tiesa brīvi izvērtē atzīšanos, kas sniegta tiesā, bet nav noformēta rakstiski, un atzīšanos, kas sniegta ārpus tiesas trešai personai vai kas ietverta testamentā.

Atzīšanās nav pierādījums pret personu, kura sniedz atzīšanos, šādos gadījumos: a) ja atzīšanās ir atzīta par nepietiekamu, pamatojoties uz likumu, vai ja tā izteikta, paļaujoties uz faktiem, kuru atzīšana vai izmeklēšana ir aizliegta ar likumu, b) ja tā izteikta, paļaujoties uz faktiem, kas saistīti ar neatņemamām tiesībām, c) ja fakts, par kuru notikusi atzīšanās, ir neiespējams vai acīmredzami nepastāv.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Jā, tas ir paredzēts Portugāles tiesībās.

Ja tiesību aktos pieprasīts sniegt liecību kāda noteikta oficiāla dokumenta formā, šādu dokumentu nevar aizstāt ar citiem pierādīšanas līdzekļiem vai citu dokumentu, izņemot, ja tam ir lielāks pierādījuma spēks.

Ja tiesību aktos pieprasīts veikt kādu īpašu formalitāti, lai pierādītu tiesiska fakta esamību, šo prasību nedrīkst ignorēt.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Visām personām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav lietā iesaistītās puses, ir pienākums sadarboties patiesības noskaidrošanai. Tām ir jāatbild uz uzdotajiem jautājumiem, jāsadarbojas izmeklēšanas ietvaros, jāiesniedz tas, kas no viņām tiek prasīts, un jāveic norīkotās darbības.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Izņemot tiesvedību, kuras mērķis ir pārbaudīt bērna dzimšanas vai miršanas faktu, šādas personas var atteikties liecināt kā liecinieki:

- augšupēji radinieki taisnā līnijā lietās saistībā ar leļupējiem radiniekiem un adoptētāji lietās saistībā ar adoptētajiem bērniem, kā arī otrādi;
- vīratēvs/sievastēvs vai vīramāte/sievasmāte lietās, kas saistītas ar viņu znotu vai vedekli, un otrādi;
- jebkurš laulātais vai bijušais laulātais lietās, kurās viena no pusēm ir otrs laulātais vai bijušais laulātais;
- ikviena persona, kura kopā ar kādu no lietas pusēm dzīvo vai ir dzīvojusi neregistrētā partnerībā.

Tiesneša pienākums ir informēt minētās personas, ka viņas var atteikties liecināt.

Liecinieki, kam ir pienākums neizpaust dienesta noslēpumu, ievērot ieredņu profesionālo konfidencialitāti un neizpaust valsts noslēpumu, var likumīgi atteikties liecināt par faktiem, uz kuriem attiecas šāds noslēpums.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Saskaņā ar iepriekšējo atbildi personām, kuras atsakās liecināt, nepiemēro sodus un neprasa sadarboties ar tiesu, jo atteikties liecināt ir to likumīgās tiesības.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Jā, ir personas, no kurām nedrīkst prasīt liecības.

Tās ir personas, kuras nav spējīgas liecināt psihisku traucējumu dēļ, un personas, kuras fiziski vai garīgi nav spējīgas sniegt liecības par pierādāmajiem faktiem.

Tiesneša pienākums ir izvērtēt to personu spējas, kuras aicinātas uz tiesu liecinieka statusā.

Personām, kuras var liecināt kā lietas puses, ir aizliegts sniegt liecības kā lieciniekiem.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklusot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklusīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Noslēguma tiesas sēdē liecinieki sniedz liecības personīgi vai ar videokonferences starpniecību, izņemot šādus gadījumus:

- ja liecināšana notiek agrākā posmā (to var darīt, ja ir pamatotas bažas, ka varētu būt neiespējami vai ļoti grūti iegūt liecības no konkrētas personas);
- ja liecības sniegtas notikusi, nosūtot tiesiskās palīdzības pieprasījumu Portugāles konsulātam;
- ja liecības sniegtas personas dzīvesvietā vai darbavietas galvenajā mītnē (priekšrocība, kas piešķirta Republikas prezidentam un ārvalstu diplomātiskajiem pārstāvjiem saskaņā ar savstarpības nosacījumiem);
- ja personai nav iespēju ierasties tiesā;
- ja tiek izmantota priekšrocība liecināt rakstiski.

Lieciniekam liecības jāsniedz precīzi, norādot iemeslu un apstākļus, pamatojoties uz kuriem viņam ir zināmi fakti. Zināšanu avotu izskaidro pēc iespējas sīkāk, un tam ir jābūt pamatotam.

Izjautāšanu veic tās puses advokāts, kura liecinieku ir uzaicinājusi. Attiecībā uz liecībā ietvertajiem faktiem otras puses advokāts var uzdot jautājumus lieciniekam, lai liecību papildinātu vai precizētu.

Tiesnesis nedrīkst pieļaut, ka advokāti nepieklājīgi izturas pret lieciniekiem un uzdod jautājumus vai izsaka apsvērumus, kas ir nebūtiski, uzvedinoši, maldinoši vai apvainojoši.

Izjautāšanu un konfrontējošo izjautāšanu veic pušu pārstāvji, tas neskar tiesneša prasīto informāciju vai tiesneša uzdotos jautājumus, ko viņš uzskata par būtiskiem patiesības noskaidrošanai.

Tiesnesis pats veic izjautāšanu, ja tas ir nepieciešams tam, lai nodrošinātu liecinieka nosvērtību vai izbeigtu neatbilstošu pretjautājumu uzdošanu.

Pirms liecinieks atbild uz viņam uzdotajiem jautājumiem, viņš var iepazīties ar lietu, prasīt konkrētu lietas dokumentu uzrādīšanu vai iesniegt dokumentus savas liecības apstiprināšanai. Pieņem un lietā iekļauj tikai tādus dokumentus, ko attiecīgā puse nebūtu varējusi sniegt.

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Nelikumīgi iegūtas liecības tiesa nedrīkst ņemt vērā.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Jā, papildus iepriekš minētajām pusēs liecībām Portugāles procesuālo tiesību aktos ir arī paredzēta iespēja pusēm iesniegt nostājas izklāstu.

Līdz mutisko prasījumu izklāsta sākšanai pirmajā instancē puses var prasīt atļauju iesniegt nostājas izklāstus par darbībām, kurās tās bijušas personīgi iesaistītas vai par kurām tām ir tiešas ziņas.

Tiesa brīvi izvērtē pušu nostājas izklāstus, izņemot, ja tie ir saistīti ar atzīšanos.

Par to lūdzam skatīt atbildi uz 2.6. jautājumu.

Papildinformācija

Piemērojamie tiesību akti

[Civilkodekss](#)

[Civilprocesa kodekss](#)

Papildinformācija

[Tieslietu ministrija](#)

[Ģenerāladvokāta birojs](#)

[Oficiālais Vēstnesis](#)

[Juridisko dokumentu datubāze](#)

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 30/04/2018